

Nr 1032

Av herr **Pettersson, Karl, m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition nr 104, med förslag till lag om ändring i vattenlagen, m. m.*

(Lika lydande med motion nr 1186 i Andra kammaren)

I Kungl. Maj:ts proposition nr 104 år 1969 behandlas frågan om bl. a. återställningsåtgärder i flottled efter avlysning av sådan. Dessutom berörs även sådana flottleder vilka blivit nedlagda utan att avlysning skett.

Tidigare har ett stort antal biflottleder nedlagts till stor del utan att avlysning av desamma vidtagits. Ur naturvårdssynpunkt är det emellertid viktigt att även sådana flottleder blir föremål för återställningsåtgärder genom borttagande av förfulande och förfallna stenkistor, dammar, flottningsrännor o. d.

Nedläggningarna av biflottlederna har genomförts på grund av utbyggnad av skogsbilvägnätet med billigare transporter och på grund av att flottningen i dessa biflottleder blivit dyrbar genom att flottgodsmängden varit begränsad.

Vid avlysning och nedläggning av flottning i huvudflottlederna kommer mycket stora skogsområden att beröras av dessa ändrade transportsätt. På grund av att transportavstånden blir mycket längre för landtransport när huvudflottlederna läggs ner, än när det är fråga om biflottlederna, kommer nedläggning av huvudflottlederna att ekonomiskt beröra skogsbruket och dess arbetskraft på ett helt annat sätt.

På grund av denna omläggning i transportsätt kommer de s. k. nollområdena att utökas. I det känsliga läge som skogsbruket f. n. befinner sig i kommer de ökade kostnaderna att bidra till denna utökning. Såsom exempel på kostnadskillnaderna kan exempelvis flottningskostnaderna i Indalsälven jämföras med motsvarande kostnader vid övergången till landtransport.

Flottningskostnaderna från Indalsälvens 5:e distrikt har under de senaste åren hållit sig omkring 15 öre per kubikfot flottat virke. Till dessa kostnader kommer framtransport till huvudflottleden. Denna kostnad har uppskattningsvis legat i genomsnitt på ca 10—15 öre per kubikfot beroende på transportavståndet.

Efter det att flottningen i huvudflottleden upphör, kommer motsvarande kostnad att ligga emellan 45—55 öre per kubikfot, även det beroende på transportavståndet och dessutom på om virket skall direkttransporteras till industrin eller forslas till järnvägsterminal för järnvägstransport till

industrins mottagningsterminal för omlastning och vidaretransport med bil till respektive industri.

Teoretiskt skall den enskilde skogsägaren kunna vara med och avgöra huruvida flottning i huvudflottled skall fortgå eller ej. I praktiken blir det emellertid på det sättet, att han icke kan påverka sådana beslut i ena eller andra riktningen. Dessa frågor avgörs av dem som har gemensamma ekonomiska intressen i skogsindustrin och i kraftverksindustrin.

På grund av den stora vinst vattenkraftindustrin kommer att få vid en nedläggning av flottningen i de huvudflottleder som utbyggts med kraftverk och regleringsdammar har övriga intressen kommit att få stå i bakgrunden.

I propositionen nämns också denna kraftverksindustrins vinstmöjligheter. När frågan om dessa vinstmöjligheter skall prövas, måste konsekvenserna för det allmänna, skogsägare, berörd arbetskraft inom områdena samt fiske- och naturvårdsfrågor komma in i bilden när frågor om flottledsnedläggelse och avlysning av huvudflottleder skall avgöras.

I departementspromemorian ifrågasattes huruvida inte en bestämmelse skulle införas i vattenlagen om skyldighet för flottningsförening att hålla myndigheterna orienterade om sina planer för nedläggning och avlysning av flottleder, så att erforderliga insatser från det allmännas sida kan förberedas och samordnas. Lagrådet anför i sin remiss att detta är av sådan art att det knappast lämpar sig att upptagas i vattenlagen. Departementschefen biträder lagrådets alternativa förslag att föra in bestämmelsen i flottningslagen. Med kännedom om de konsekvenser dessa åtgärder för med sig för de enskilda sakägarna behöver denna bestämmelse kompletteras med ett villkor, att även de enskilda sakägarna skall underrättas i god tid och att dessa villkor starkt understrykes i kommande bestämmelser. Med hänsyn till behov av information för en långsiktig planering, bl. a. för vägväsendet m. m., är det av stor betydelse att dessa krav ställes.

När det gäller flottledsnedläggelserna i Indalsälven och Ljungån ställdes såväl myndigheter som enskilda mer eller mindre inför fullbordat faktum. Detta har särskilt framhållits från vägmyndigheterna när det gäller att kunna klara upprustning av landsvägsnätet för de ändrade transporterna.

Vandringsfiskens framkomstmöjligheter berörs också i propositionen. Det anføres att såväl ur fiskets som ur natur- och hälsosynpunkt skall fisken ha möjligheter till vandring i vattendragen. Det sägs också att stat och kommun skall kunna begära omprövning av vattenhushållningsbestämmelserna för vattenregleringsanläggningar och kraftverk.

Beträffande Indalsälven och möjligheterna för vandringsfisken kan anföras att i Indalsälven och dess större biflöden finns närmare 20 stora kraftverksanläggningar och ett 10-tal stora vattenregleringsdammar.

Enligt uppgift finns det endast anordnat möjligheter för vandringsfisken att komma förbi dessa anläggningar vid *en* regleringsdamm och vid *ett* kraftverk. Regleringsdammen ligger vid ett källflöde och kraftverket uppströms Storsjön.

Fiskeskadorna har visserligen reglerats genom vattendom när anläggningarna kom till stånd, bl. a. genom kontanta ersättningar, i några fall genom åläggande att plantera fisk och i något enstaka fall genom transport av vandringsfisk.

Frågan om möjligheter för vandringsfisken att kunna passera förbi dessa dammar bör kunna tagas upp till behandling i samband med den förändring i vattenhushållningen som kommer att bli följden efter avlysning av huvudflottlederna. Kraftverksföretagen kommer därefter inte att behöva anpassa vattenföringen med hänsyn till flottningen i enlighet med de domar som avkunnats i samband med anläggningarnas uppförande. Förutsättningarna kommer således att förändras avsevärt när det gäller vattenhushållningen. Detta kommer att ge ej förutsedda möjligheter att anpassa kraftverksindustrins vattenhushållning helt efter det ekonomiska behovet. Den därav följande förbättrade lönsamheten och vattenhushållningen borde därför till en viss del kunna användas till att skapa möjligheter för vandringsfisken att kunna komma förbi dammarna.

Vid alla dessa anläggningar, där flottningen inte kommer att fortsätta, finns särskilt utförda anordningar för att kunna reglera vatten till flottningsrännor m. m. Dessa anordningar kan efter avlysning av flottleden ändras om för avtappning av vatten till anlagd fiskväg på sidan om respektive damm.

Det kan för kommande generationer inte vara tillfredsställande, att vandringsfisken berövats möjligheterna att komma förbi dammarna, när det ändå är en relativt enkel anordning det gäller. Kostnaderna är i fråga om storlek små vid jämförelse med de totala anläggningskostnaderna för regleringsdammar och kraftverk.

För de bofasta människornas trivsel, den ökande betydelsen för fritidsaktiviteter, turismen, krav på vila och avkoppling samt icke minst med hänsyn till naturvård och miljö måste det framstå såsom nödvändigt att rätta till detta ingrepp i naturen som bristen på vandringsvägar för fisken vid dessa anläggningar utgör.

Dessa möjligheter skulle ha skapats vid alla dessa anläggningar när de uppfördes.

Intressenterna kan givetvis hävda, som tidigare nämnts, att ersättningar erlagts för försämrat fiske. De kontanta ersättningar det här är fråga om torde i de flesta fall väga mycket lätt vid en jämförelse med nyttan och behovet med vandringsvägar för fisken i all framtid.

De huvudflottleder det är fråga om kan i många fall beröra flera län. Källflödena börjar ofta långt från kusten.

I det förslag som lagts fram föreslås att Kungl. Maj:ts befallningshavande i det län, där flottningsstyrelsen har eller haft sitt säte, skall tillsätta förvaltare, bestämma om åtgärderna och få redogörelse från förvaltaren om beslutade och vidtagna åtgärder.

Intressena kan vara olika när det gäller dessa frågor bland kommuner och enskilda utefter flottleden. I inlandet kan man ha en helt annan uppfattning än nere vid kusten. Förslaget borde därför innefatta en bestämmelse om att även länsstyrelse, som har sitt säte i de områden där flottningsstyrelsen inte har sitt säte, skall ha möjlighet att vara med och bestämma vid val av förvaltare, om beslut angående återställningsåtgärder och få redovisning över verkställda sådana åtgärder.

Med stöd av vad här anförts hemställes,

A. att riksdagen beslutar att i lag om ändring i vattenlagen och lagen den 19 juni 1919 om flottning i allmän flottled intages följande bestämmelser om

1) nedläggning och avlysning av huvudflottled först efter allsidig utredning ur såväl företagsekonomisk, samhällsekonomisk som social synpunkt för berörda områden,

2) skyldighet för flottningsförening att hålla myndigheter och enskilda sakägare orienterade om planer för nedläggning och avlysning av flottleder,

3) vidtagande av åtgärder jämväl vid flottleder, vilka redan nedlagts eller avlysts,

4) anläggande av vandringsväg för fisk vid kraftverks- och regleringsdammar såsom återställningsåtgärder i samband med avlysning av flottning i huvudflottleder och i samband därmed ändrade förutsättningar för vattenushållning i förhållande till gällande vattenföring enligt vattendom,

5) att i det fall mer än en länsstyrelse är berörd av flottledsavlysning eller nedläggning, de berörda länsstyrelserna tillsammans skall handlägga de frågor som gäller avlysning, återställningsåtgärder och val av förvaltare och att länsstyrelserna erhåller redovisning från förvaltaren samt

B. att Kungl. Maj:t utarbetar författnings- och lagtext i enlighet med vad som i motionen anförts.

Stockholm den 24 april 1969

Karl Pettersson (m)

Gunvor Stenberg (m)

Bertil Strandberg (m)